

Resumé af indkomne bemærkninger til Forslag til tillæg 06 til Kommuneplan 2025 og Forslag til lokalplan 25.10.L05 for Koblingsstationer ved Hjortkær samt vurdering af disse

I forbindelse med den offentlige høring af Forslag til tillæg 06 til Kommuneplan 2025 og Forslag til lokalplan 25.10.L05 for Koblingsstationer ved Hjortkær, har Varde Kommune modtaget bemærkninger fra følgende:

ID	Navn	På vegne af	Adresse
1	Wim Van Logtestijn	Privatperson	Møllegårdsvej 23, Hjortkær, 6818 Årre
2	Heidi Højberg	Privatperson	Brorsensvej 1, Omme, 6740 Bramming
2	Heidi Rosenberg Juul Højberg	Privatperson	Brorsensvej 1, Omme, 6740 Bramming
3	Morten Lønne-Madsen	Privatperson	
4	Bent Ventzel Hansen	Privatperson	Hyldegårdsvej 3, 6818 Årre
5	Søren Poulsen	Privatperson	Møllegårdsvej 17, 6818 Årre
6	Dialoggruppen Hjortkær	Privatperson	
7	Nick Hansen	Privatperson	
8	Jens Hansen	Privatperson	
9	Maria Hansen	Privatperson	
10	Alma Hansen	Privatperson	
11	Johan Hansen	Privatperson	
12	Ribe Stift	Myndighed	Ingen bemærkninger

Høringssvarene er kategoriseret under følgende emner:

Støj	2
Visuelle påvirkninger	5
Placering	6
Anlægsfasen	7
Ejendomsverdi	8
Station Endrup og samlet planlægning af området.....	9
Påvirkning af flora og fauna	10
Påvirkning af geologi.....	11
Sundhedsrisici.....	12

Støj

Heidi Højbjerg ønsker, at der laves konkrete støjberegninger ved hendes bolig for den kumulative påvirkning af eksisterende og nye anlæg.

Jens Hansen, Maria Hansen, Alma Hansen og Johan Hansen ønsker, at der laves en støjberegning for den kumulative påvirkning af eksisterende og nye anlæg i området. Dette er på baggrund af, at de ikke mener der er taget højde for de eksisterende støjende elementer, såsom støj fra 400 kV luftledninger, andet erhverv i området og fra indflyvningszonen til Esbjerg Lufthavn. De ønsker, at hvis der ikke kan ændres placering, ønsker de at der etableres støjvold omkring stationerne, så støjpåvirkningen reduceres.

Nick Hansen ønsker, at planlægningen for koblingsstationen ved Hjortkær sikrer en klar og forebyggende beskyttelse mod driftsstøj, særligt i natperioden. Han udtrykker bekymring for, at døgnkontinuerlig støj fra el-tekniske anlæg – herunder tonale og lavfrekvente komponenter – kan få negative konsekvenser for søvn, sundhed og trivsel i et område, der i dag er præget af lav baggrundsstøj.

Nick peger på, at kommunens eget beregningsmateriale viser risiko for, at støjgrænser kan blive overskredet ved samtidig drift af to anlæg, og at støjens karakter først forventes afklaret efter idriftsættelse. Dette skaber usikkerhed for naboerne, hvis beskyttelsen i praksis først håndteres reaktivt gennem klager og efterfølgende tilsyn.

Han udtrykker sin bekymring i 14 spørgsmål:

1. Omsætning af miljørapport til bindende regler
Nick spørger, om støjvurderingerne i miljørapporten faktisk er omsat til bindende bestemmelser i lokalplanen – og ikke kun omtalt i redegørelsen.
2. Håndtering af kumulativ støj fra to anlæg
Nick spørger, hvordan kommunen vil sikre, at støj fra to samtidige anlæg vurderes samlet, når beregninger viser risiko for overskridelse af natgrænsen.
3. Reaktiv støjhåndtering efter idriftsættelse
Nick spørger, hvordan kommunen vil undgå, at støjproblemer først håndteres efter idriftsættelse gennem klager og tilsyn.
4. Bindende krav før ibrugtagning
Nick spørger, om der kan fastsættes bindende krav om støjmålinger og dokumentation, før anlægget tages i almindelig drift.
5. Samlet ansvar uanset ejerforhold
Nick spørger, hvordan kommunen vil sikre, at støj reguleres samlet, også hvis anlæggene får forskellige ejere eller operatører.
6. Tonal støj som reel risiko
Nick spørger, om tydeligt hørbar tonestøj også vil blive håndteret og dokumenteret i praksis – ikke kun i beregninger.
7. Lavfrekvent støj og indendørs påvirkning
Nick spørger, hvordan risikoen for lavfrekvent støj i boliger vil blive vurderet og kontrolleret, herunder indendørs i natperioden.
8. Robusthed over for usikkerheder i beregninger
Nick spørger, hvordan kommunen vil sikre, at støjkrav overholdes i praksis, også når der tages højde for usikkerheder i beregninger og drift.
9. Støjafværgeforanstaltninger før drift
Nick spørger, om nødvendige støjdæpende tiltag kan gøres obligatoriske og etableres før anlægget tages i brug – ikke først hvis problemer opstår.
10. Ændringer efter idriftsættelse
Nick spørger, om ændringer i anlæg eller drift efter idriftsættelse vil udløse krav om ny støjdokumentation.
11. Korrekt målemetode og sammenligning med grænser
Nick spørger, hvordan kommunen vil sikre, at støjmålinger og beregninger sammenlignes korrekt med gældende grænseværdier.

12. Ansvar, roller og frister

Nick spørger, hvem der har ansvar for målinger, opfølgning og afhjælpning, og hvilke frister der gælder ved overskridelser.

13. Balance mellem visuelle og støjmæssige hensyn

Nick spørger, hvorfor visuelle forhold reguleres detaljeret, mens støj ikke er reguleret med samme bindende styrke.

14. Sporbarhed i politiske dokumenter

Nick spørger, hvordan støjspørgsmål og borgerinput konkret vil blive redegjort for i høringsnotat og sammenfattende redegørelse.

Nick efterlyser derfor, at støjforhold reguleres lige så bindende som de visuelle forhold i planlægningen, og at der fastsættes klare krav om dokumentation og kontrol, der er gældende fra første driftsdag. Formålet er at sikre forudsigelighed, forebygge gener og undgå langvarige konflikter mellem borgere, myndigheder og anlægsejer.

Vurdering:

Støj er belyst og vurderet i miljørapporten og også i miljøkonsekvensrapporten, som SGAV er myndighed for. Der er udarbejdet støjredegørelse for både anlægs- og driftsfase. Der er gennemført støjberegninger for 16 boliger i nærheden af de nye stationer og de beregnede støjniveauer er ud fra en konservativ tilgang tillagt tonestøj på 5 dB.

Støj i driftsfasen er beregnet i henhold til den fællesnordiske beregningsmetode for ekstern støj fra virksomheder, beskrevet i Miljøstyrelsens vejledning "Beregning af ekstern støj fra virksomheder", nr. 5, 1993. Der er anvendt den reviderede beregningsmetode PM2019. Dette er den sædvanlige metode herfor.

Beregningerne i miljøvurderingen af støj fra den enkelte station og yderligere kumulativ støj ved opførelse af begge stationer, er foretaget på grundlag af det udstyr stationerne udstyres med samt afstande og forhold på stedet. Ud fra disse beregninger er det sandsynliggjort, at grænseværdierne for støj ikke overskrides, undtagen muligvis og marginalt for to ejendomme ved kumulativ støjpåvirkning.

I miljøkonsekvensvurderingen anbefales:

- at der i projekteringen søges at minimere støjpåvirkningen mest muligt ud fra beregnede data.
- at der udføres konkrete målinger af den samlede støjpåvirkning, når stationen er færdiganlagt på de mest udsatte boliger.
- at der gennemføres yderligere støjdæmpende foranstaltninger, hvis grænseværdier er overskredet.
- at det sikres, at påviste nødvendige støjdæmpende foranstaltninger kan gennemføres.

Det er på den baggrund, at kommunens regulering via miljøbeskyttelsesloven kan sikre, at alle grænseværdier for støj overholdes for stationerne.

Lavfrekvent støj er belyst og vurderet i miljøkonsekvensrapporten. Ved beregning af den lavfrekvente støj under driften af stationerne er retningslinjerne i Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 995 af 25/08/2024 om "Støj fra vindmøller" benyttet. Lydniveaudifferenceværdierne fra denne bekendtgørelse mellem ude- og indeniveau er benyttet i beregningerne.

Lavfrekvent støj er defineret som støj med frekvenser mellem 10 og 160 Hz. Lavfrekvent støj bedømmes indendørs i boliger over en 10 minutters periode. De lavfrekvente indendørs støjniveauer (LpA, LF) er beregnet for de 2 ejendomme, der er udsat for de højeste støjniveauer. Disse er beregnet til et støjniveau 6,6-6,7 LpA LF dB(A). Ved beregningerne er der anvendt støjdata for de enkelte støjkilder på stationerne baseret på målinger og data fra tilsvarende anlæg ved Energinet.

Den indendørs beregnede lavfrekvente støj overholder således de vejledende grænseværdier på 20 LpA LF dB(A) om natten med stor margin. Der vurderes på den baggrund ikke behov for støjmålinger for lavfrekvent støj inden idriftsættelse.

Der findes ikke nogen officiel metode til at vurdere en kumulativ støjpåvirkning, da grænseværdierne og generne fra de forskellige typer støj er forskellige. Det er praksis at vurdere støjbidraget fra den enkelte virksomhed selvstændigt i forhold til de vejledende støjgrænseværdier. Hvis de to stationer bliver drevet af to forskellige koncessionsvindere, skal støjen fra de to stationer i henhold til gældende retningslinjer vurderes hver for sig. Ligeledes skal andre aktørers støjbidrag vurderes for sig.

Uanset dette, lægges der i miljøvurderingen op til, at der kan gennemføres fysiske støjreducerende foranstaltninger, hvilket er ukompliceret. Det vil desuden være muligt for de to koncessionsvindere at opføre støjskærme eller lydhusse ved de mest støjende anlæg på de to stationer, så den kumulative støj bliver nedbringeret.

Støjgrænserne er gældende for hver enkelt virksomhed/anlæg, og støjen fra flere anlæg skal således ikke kumuleres. Hver enkelt station skal overholde støjgrænserne; der er i miljøbeskyttelsesloven ingen krav til den samlede støj. I støjberegningerne i forbindelse med miljøvurderingen, er der regnet på den kumulative støj fra begge anlæg. Her giver beregningerne et støjniveau på op til 41 dB(A) ved mest støjbelastede nabo, hvilket svarer til, at hvert af de to anlæg støjer 38 dB(A) ved mest støjbelastede nabo. Støjgrænsen er 40 dB(A) om natten, hvilket betyder, at støjgrænserne overholdes.

Der er i støjberegningerne indlagt tillæg for tydelig hørbar tone, selvom det ikke er dokumenteret, at der vil være tydelig hørbar tone. Støjregningerne vurderes derfor at være worst case. Hvis det efterfølgende viser sig, at der i praksis ikke er tydelig hørbar tone, er støjen betydelig (5 dB(A)) lavere.

Støjgrænserne skrives ikke ind i lokalplanen, hvilket betyder, at de først vil være gældende, hvis kommunen i forbindelse med en eventuel klagesag giver påbud om, at støjgrænserne skal overholdes. Dette er normal praksis i Varde Kommune. Støj har været en del af vurderingen i miljøvurderingsrapporterne, hvor det er belyst, at støjgrænserne kan overholdes.

Hvis der kommer klager over støj, vil Varde Kommune først selv tage ud og måle støjen. Hvis kommunen vurderer, at der er risiko for, at støjgrænserne overskrides, vil vi påbyde virksomhederne at få udarbejdet en akkrediteret støjrapport. Hvis denne viser overskridelse (dvs. hvis støjniveau minus usikkerheden er over støjgrænserne), skal virksomhederne dæmpe støjen.

Der er udarbejdet beregninger for lavfrekvent støj i forbindelse med miljøvurderingen. Støjregningen viste niveauer langt under støjgrænsen. Der vil derfor ikke blive stillet krav til dokumentation for lavfrekvent støj. Hvis der, efter at anlæggene er sat op, kommer klager over lavfrekvent støj, er normal praksis, at Varde Kommune først tager ud og vurderer, om der kan være problemer med lavfrekvent støj. Denne vurdering vil i første omgang være subjektiv. Hvis vi ikke ud fra den subjektive vurdering kan afvise, at der er problemer med lavfrekvent støj, vil Varde Kommune enten selv bekoste en lavfrekvent støjmåling eller påbyde virksomhederne at få udarbejdet en lavfrekvent støjmåling. Hvis målingen viser overskridelse (her skal usikkerheden igen fratrækkes resultatet, før resultatet sammenlignes med støjgrænserne), skal støjen dæmpes.

I forbindelse med klagesager over støj kommer usikkerheden altid virksomheden til gode, hvilket betyder, at usikkerheden skal trækkes fra resultatet, før resultatet sammenlignes med grænseværdien. I planlægningsfasen skal usikkerheden ikke medtages, hvilket betyder, at støjgrænserne skal overholdes skarpt. Der er i forbindelse med miljøvurderingen udarbejdet støjberegninger, der viser, at støjgrænserne kan overholdes. For to boliger er støjniveauet 1 dB(A) over støjgrænsen, hvis der regnes

på støjbidrag fra begge højspændingsstationer. Hvis der kun regnes på et anlæg, er støjniveauet mindst 2 dB(A) under støjgrænserne ved samtlige naboer. Da støjgrænserne ifølge miljøbeskyttelsesloven gælder for hver enkelt virksomhed/anlæg, er det i planlægningsfasen godtgjort, at støjgrænserne overholdes.

Det er kommunens industrimiljøgruppe, der vil behandle en eventuel klage over støj. Det vil være en konkret vurdering, hvilke tidsfrister der bliver givet både for at få udført målingerne og for at dæmpe støjen, hvis der er overskridelser.

Afledte justeringer:

Der er i lokalplanens §6.1, §6.2 og disses redegørelse præciseret af der kan etableres støjafskærmning ved tekniske anlæg.

Visuelle påvirkninger

Heidi Højbjerg ønsker, at der med bindende vilkår sikres landskabelig indpasning og beplantning, herunder krav til placering, omgang og vedligeholdelse af beplantning samt begrænsning af belysning.

Jens Hansen, Maria Hansen, Alma Hansen og Johan Hansen ønsker, at de to koblingsstationer ikke placeres på det højeste punkt i landskabet, da det vurderes at have en væsentlig negativ indvirkning på landskabsoplevelsen.

Området er i forvejen væsentligt belastet af Station Endrup og eksisterende 400 kV luftledning, hvorved yderligere tekniske anlæg, vil forstærke både den visuelle påvirkning og lysforureningen. De peger på, at flere uafhængige aktører, med hver deres anlæg, øger risikoen for konstant belysning i området og dermed en samlet, kumulativ lysbelastning. Samtidig vanskeliggør flere aktører borgernes dialog omkring lysforurening, som de vurderer som endnu en kumulativ indvirkning på borgernes hverdag. De frygter, at området omkring Station Endrup, lysmæssigt, vil ende som et rent "Las Vegas".

Vurdering:

Det vurderes, at der med bestemmelserne i lokalplanen er forsøgt, på bedste vis, at sikre mod lysforurening og tilpasning til landskabet via beplantning. Der ses ikke hvordan dette kan sikres mere i lokalplanen.

Der er i lokalplanens §8.3 og §8.4 fastsat krav om etablering af 10 meter bredt og minimum 10 meter højt beplantningsbælte rundt om hele anlægget. Beplantningen skal bestå af hjemmehørende og egnstypiske arter. Dette vurderes at sikre landskabelig tilpasning til området og at anlæggets bygningsmasse forsøges skjult.

Lokalplanens §5.7 og §7.7 fastsætter krav om ingen permanent belysning i forbindelse med veje og parkeringsarealer, bygningsdele må ikke belyses og midlertidig belysning, ved f.eks. servicearbejde, skal være sensorstyret. Derudover er der fastsat krav om, at al belysning skal være nedadrettet og med bevægelsessensor, så den ikke medføre gener for naboer og kun er tændt ved behov. Dette vurderes at sikre, at der ikke sker uhensigtsmæssig lysforurening af området.

Lokalplanens §7.2 og §7.4 fastsætter materialerne skal være med maks. 5 i glanstal og udføres i mørke nuancer, således bygningerne skjules bag beplantningen og genskin minimeres.

I SGAVs 'Udkast til §25-tilladelse' er der fastsat forudsætninger og vilkår om beplantning og dennes vedligeholdelse, som sikrer, at beplantningsbæltet bliver den minimum bredde lokalplanen fastsætter og er i god vækst, samt at døde planter erstattes, således anlægget vil blive afskærmet.

Miljøvurderingen af plangrundlaget, har vurderet på den kumulative påvirkning fra Station Endrup og disse i forhold til den visuelle oplevelse. Landskabet vil opleves mere teknisk, men det er vurderet at beplantningsbæltet vil være behjælpelig med at minimere dette.

Afledte justeringer:

Ingen.

Placering

Morten Lønne-Madsen ønsker, at anlægget skal flyttes ned til Station Endrup. Han mener, at anlægget vil ødelægge lokalsamfundet og naturen. Han mener, at området ved Station Endrup er allerede ødelagt, og at det vil blive et knudepunkt fremadrettet, hvorved placeringen er bedre der. Han mener, at det vil klæde Varde Kommune at sige nej.

Bent Ventzel Hansen og Søren Poulsen ønsker, at placeringen bevares af hensyn til ikke at samle store anlæg et sted, for at sikre mod sårbarhed og undgå lokale gener. De mener, at der i den foreslåede placering mellem Hjortkær og Jyllerup kan tages størst muligt hensyn til omgivelserne. De mener, at området omkring Endrup blev søgt "skånet" for nye anlæg i forbindelse med etableringen af de seneste 400 kV ledninger fra Idum til Station Endrup.

Jens Hansen, Maria Hansen, Alma Hansen og Johan Hansen ønsker, at de to koblingsstationer ikke placeres på det højeste punkt i landskabet, da det vurderes at have en væsentlig negativ indvirkning på landskabsoplevelsen. Yderligere anlæg vurderes at forstærke den samlede visuelle og lysmæssige påvirkning i området. De frygter, at den kumulative påvirkning fra flere anlæg med lys tændt i samme område.

Derudover mener de, området fungerer som en hvile- og fourageringsplads for trækfugle og områdets fugleliv.

Dette bliver vurderet under "Påvirkning af flora og fauna".

Dialoggruppen Hjortkær ønsker, at der udvises større ansvarlighed og helhedstænkning i valget af placering for de planlagte nye koblingsstationer nær Hjortkær. De er godt klar over, at der skal udbygges i el-infrastrukturen for at sikre den grønne omstilling, men gruppen er bekymret for, at placeringen er u hensigtsmæssigt og vil medføre væsentlige negative konsekvenser fra lokalområdet. Placeringen, mener de, vil betyde, at Hjortkær omgives af tekniske anlæg på flere sider, og at det vil bidrage til en fragmenteret og tilfældig udbygning af området.

Dialoggruppen mener, at der findes bedre alternative placeringer i området mellem Hjortkærvej og Møllegårdsvej, hvor nye anlæg kan placeres nord for Station Endrup. Gruppen mener, at påvirkningen af omkringboende vil være markant mindre, og at en samlet placering vil sikre mod uønsket knopskydning af tekniske anlæg. De fremlagte begrundelser for fravalg af disse alternativer fremstår ikke tilstrækkeligt overbevisende.

Vurdering:

Det vurderes, at der i området ikke er enighed om placeringen. Der er borgere, som hellere vil have denne placering end placeringen tæt på Station Endrup. Der er, trods alle boende i samme område, forskellige holdninger til placeringen. Det er derfor ikke muligt at gøre alle tilfredse. Placeringen fastholdes derfor, med nedenstående argumenter.

De tekniske forudsætninger for placeringen af koblingsstationen er, at stationen skal placeres indenfor 5 km kabeltrace fra den eksisterende station ved Endrup, hvor anlægget skal tilsluttes, og med udgangspunkt i at placeringen bliver så tæt som muligt på Station Endrup.

En placering i direkte sammenhæng med Station Endrup er ikke muligt. På øst, syd og vest siden af stationen er flere eksisterende og planlagte kabelanlæg i vejen for en ny station, og på nordsiden er stationen lukket inde af beskyttet natur. Esbjerg Kommune er desuden i gang med at etablere et vådområde på nordsiden af stationen.

Det kommende højspændingsanlæg vil ikke være ejet og drevet af Energinet. Anlægget skal derfor tage hensyn til Energinets opmærksomhedszone ved Station Endrup. Det betyder, at nye planer skal udvise

hensyn til stationens tilstedeværelse og sammentænke planlagt ny arealanvendelse med arealreservation til evt. behov for stationsudvidelse og nødvendige korridorer til ledninger til/fra stationen.

Der er søgt at finde en placering med færrest mulige konflikter i forhold til arealbindinger, ejerforhold, miljø og natur mv. Det er desuden prioriteret, at koblingsstationerne for de to havvindmølleparker kan placeres sammen, for at imødekomme ønsket om en samlet infrastruktur i området og minimere påvirkningerne fra tekniske anlæg i det åbne land.

Placeringen mellem Hjortkær og Jyllerup, er valgt på baggrund af disse forudsætninger. Den valgte placering er vurderet som den bedst mulige ud af de undersøgte lokaliteter. Placeringen er også valgt i dialog med Esbjerg Kommune og andre relevante myndigheder.

En placering mellem Hjortkærvej og Møllegårdsvej er vurderet mindre egnet, da det kun vil være muligt at placere den ene station på arealet. Ved placering af to stationer kommer stationerne i konflikt med beskyttede diger eller beskyttet natur, hvor det kan være vanskeligt at opnå en dispensation, såfremt der findes andre muligheder. Stationerne vil desuden delvist overlape med et område, der i Varde og Esbjerg Kommunes kommuneplaner er udpeget som bevaringsværdigt landskab. Det vurderes derudover, at stationerne vil være meget synlige fra flere ejendomme, herunder selve Hjortkær by og fra offentlig vej. Placeringen mellem Hjortkærvej og Møllegårdsvej, nord for Station Endrup, er fravalgt på denne baggrund.

Varde Kommune har vurderet, at anlægget bør lokaliseres under hensyntagen til udviklingen af grøn strøm og den samlede el-infrastruktur. Energinets begrundelser for den valgte placering har været fagligt velunderbyggede og kunne godkendes af Varde Kommune i forhold til at placere to større tekniske anlæg i det åbne landskab.

Miljøvurderingen har klarlagt, at det kun er miljøemnet ”Landskab”, som påvirkes væsentligt i driftsfasen, hvor den afskærmende beplantning har medvirket til at mindske denne påvirkning.

Miljøvurderingen viser, at det inden for miljøemnet ”Bilag IV-arter” alene er padde, der potentielt kan påvirkes i anlægsfasen. Ved etablering af paddehegn kan det sikres, at padde ikke vandrer ind i planområdet, hvorved påvirkningen af Bilag IV-arter vurderes at være ingen.

Kommentaren om ”at området fungerer som en hvile- og fourageringsplads for trækfugle og områdets fugleliv” er vurderet under ”Påvirkning af flora og fauna”.

Afledte justeringer:

Ingen.

Anlægsfasen

Heidi Højbjerg ønsker, at gener i anlægsfasen begrænses mest muligt, herunder støj, støv og tung trafik. Hun ønsker, at der sættes klare rammer for arbejdstider og adgangsforhold.

Vurdering:

Det vurderes, at der er taget forbehold som sikre, at gener i anlægsfasen begrænses mest muligt. Der er i Varde Kommunes forskrift fastsat tilladte arbejdstider til mandag til fredag kl. 07:00 til 18:00 og lørdag kl. 07:00 til 14:00. Forskriften vil skulle overholdes under anlægsfasen. I miljøvurderingen af planerne er der vurderet på støj og trafik i anlægsfasen i forhold til Befolkning og menneskers sundhed (kapitel 7.1), hvor der er konkluderet, at påvirkningen er ubetydelig. Dette er på baggrund af, at støj i anlægsfasen ikke overskrider de vejledende grænseværdier fra Miljøstyrelsen, samt at trafik i anlægsfasen udføres inden for tilladte tidsrum i forskriften.

Støv er i afgrænsningsnotatet vurderet ud af miljøvurderingen af plangrundlag, da der kun vil anvendes ca. 10 maskiner samt vil arbejdet følge kommunens forskrifter. Det vurderes derfor ikke at, støv ikke vil give gener i anlægsfasen.

Der er i projektets miljøkonsekvensvurdering udpeget adgangsvej, som skal anvendes under anlægsfasen. Dette vurderes at minimere gener blandt andet i forbindelse med tung trafik på de mere udsatte veje, da trafikken ledes til større veje som vurderes bedre at kunne håndtere det. Dette er også en forudsætning for SGAVs §25-tilladelse.

Afledte justeringer:

Ingen.

Ejendomsværdi

Heidi Højbjerg ønsker, at der tages forbehold for ejendomsværdien af de nærtliggende ejendomme. Hun er bekymret for, at projektets visuelle påvirkninger og den fortsatte udbygning i området, kan have betydning for ejendommenes anvendelighed og markedsværdi.

Vurdering:

Lokalplanlægning er som udgangspunkt erstatningsfri regulering. Energinet oplyser dog følgende. Det er i henhold til den politisk besluttede proces for Mere Havvind 2030, den enkelte vinder af statens udbud for havvindmølleparkerne, der som fremtidig ejer af anlæggene skal forestå rettighedserhvervelse til gennemførelse af landanlæggene, dvs. blandt andet arealerhvervelser til stationer. Det anerkendes, at man som ejer af en nærliggende ejendom (typisk bolig) kan være bekymret for, om ejendommens værdi bliver forringet som følge af nærliggende nye stationsanlæg. Håndtering af erstatningsspørgsmål og ejendomsværdi er ikke en del af plan- og miljøvurderingsprocessen, da håndtering heraf er baseret på dansk rets sædvanlige erstatningsretlige regler, hvoraf følgende kan fremhæves:

Når der skal etableres nye højspændingsanlæg, ydes der erstatning for arealerhvervelsen, landbrugsmæssige gener som følge af arealerhvervelse m.v. Der ydes i visse tilfælde erstatning for naboretlige gener, der kan medføre en værdiforringelse for de omkringliggende ejendomme. Hvorvidt der er grundlag for at yde en sådan erstatning, beror på en konkret vurdering, herunder den konkrete ejendoms nærhed til anlægget, støj, dominans m.v. I de fleste tilfælde vil sådan en vurdering først kunne ske, når anlægget er etableret, da anlæggets påvirkning af omkringliggende ejendomme typisk først kan vurderes fyldestgørende på dette tidspunkt. Der ydes ikke erstatning i projektets indledende faser, herunder i forbindelse med udarbejdelse af plangrundlag, miljøvurdering m.v. Der kan tidligst ydes erstatning, når de grundlæggende forudsætninger for projektet er fastlagt, herunder vedtaget plangrundlag, tilladelse efter miljøvurderingslovens § 25 m.v.

Hvis der til arealerhvervelse er sket ekspropriation på blot enkelte ejendomme omfattet af projektet, kan naboretlige værditabsspørgsmål indbringes for ekspropriationskommissionen, idet projektet så anses for et "ekspropriationsprojekt". Herefter vil ekspropriationskommissionen vurdere sagen efter Ekspropriationsproceslovens §20, og den kan optages til realitetsbehandling. Dette vil som anført ovenfor typisk først ske, når anlægget er etableret. Hvis der til arealerhvervelse ikke er sket nogen ekspropriationer på ejendomme omfattet af projektet, kan naboretlige værditabsspørgsmål, alene indbringes for domstolene.

Afledte justeringer:

Ingen.

Station Endrup og samlet planlægning af området

Heidi Højberg ønsker, at der gennemføres en samlet vurdering af de kumulative miljømæssige effekter i forbindelse med Station Endrup, idet anlægget allerede er udvidet flere gange og indgår i yderligere projekter. Hun anmoder desuden om at blive registreret som berørt nabo med henblik på direkte og rettidig information om fremtidige ændringer eller udvidelser af anlægget.

Heidi Højberg ønsker, at myndighederne dokumenterer, at der er foretaget en samlet miljøkonsekvensvurdering af de funktionelt og tidsmæssigt sammenhængende tekniske anlæg i området ved Endrup og Hjortkær. Hun peger på, at flere projekter – herunder koblingsstationer, udvidelser af Station Endrup, kabelanlæg og eventuelle batterianlæg – synes behandlet enkeltvis, hvilket kan medføre, at kumulative miljøpåvirkninger ikke er tilstrækkeligt belyst. Endvidere anmodes der om en redegørelse for, hvilke projekter, der er indgået i vurderingen af kumulative effekter, samt begrundelse for eventuelle udeladelser, i overensstemmelse med EU's VVM-regler.

Bent Ventzel Hansen og Søren Poulsen ønsker at orientere om, at i forbindelse med etableringen af de seneste 400 kV ledninger fra Idum til Endrup, blev området omkring Endrup søgt "skånet" for nye anlæg ved at placere ledningen som gjort.

Jens Hansen, Maria Hansen, Alma Hansen og Johan Hansen ønsker, at der sker en samlet og sammenhængende planlægning af området ved Station Endrup, som tager højde for den eksisterende og fremtidige belastning fra flere el-tekniske anlæg. De peger på, at der ikke er foretaget en helhedsorienteret planlægning i samarbejde mellem myndigheder, Energinet og områdets beboere, herunder vurdering af kumulative påvirkninger fra eksisterende anlæg, planlagte udvidelser og eventuelle nye anlæg. Endvidere fremhæves, at støjvurderinger ikke inddrager samlede støjkilder i området.

Dialoggruppen Hjortkær ønsker, at der udvises større ansvarlighed og helhedstænkning i valget af placering for ny tekniske anlæg i Endrup–Hjortkær-området. Dialoggruppen anerkender behovet for udbygning af el-infrastrukturen som led i den grønne omstilling. Dialoggruppen udtrykker bekymring for, at manglende langsigtet planlægning vil føre til yderligere, ukontrolleret udbygning af tekniske anlæg i Endrup–Hjortkær-området. Dialoggruppen opfordrer derfor Varde Kommune og øvrige ansvarlige myndigheder til at tage aktivt ansvar for en mere sammenhængende planlægning og til at indgå i dialog om både den aktuelle placering og fremtidige anlæg.

Søren Poulsen ønsker at gøre opmærksom på den manglende realisering af de lovede afskærmende tiltag ved Station Endrup, hvilket har medført væsentlige gener for naboer.

Vurdering:

Det vurderes, at der er brugt de forventelige støjkilder, der kan påvirke den kumulative effekt på støj i området. Der har ikke været andet end den samlet drift af begge anlæg ved stationen ved Hjortkær, som har kunnet præge de kumulative påvirkninger. Station Endrup er blevet miljøvurderet og fået lavet en støjvurdering, som viser, at støjen ikke når ud over Brorsensvej og dermed ikke vurderes at kunne give kumulative støjgener med stationerne ved Hjortkær.

Der er vurderet på den kumulative påvirkning af de visuelle oplevelser i området, mellem de nye stationer og Station Endrup. Landskabet vil opleves endnu mere teknisk end det gør i dag. Visualiseringspunkt nr. 7 er ca. 900 meter fra lokalplangrænsen mod sydøst og Station Endrup, men visualiseringen viser minimalt af selve anlægget. Det vurderes, at beplantningsbælter rundt om stationen, har minimeret den visuelle påvirkning så meget som muligt mellem stationerne. Miljøkonsekvensrapporten for projektet har også medtaget den samlet påvirkning på landskabet af koblingsstationerne ved Hjortkær og Station Endrup – se kapitel 13.5 i miljøkonsekvensrapporten fra SGAV.

Det vurderes, at Endrup–Hjortkær-området i fremtiden vil rumme en betydelig koncentration af tekniske anlæg. Dette omhandler både private anlæg og statslig infrastruktur. Det er ikke muligt på forhånd at forudsige hvilke statslige projekter, der fremadrettet vil kræve planlægning i området. Varde Kommune har derfor igangsat en proces med at udarbejde en samlet oversigt over kendte fremtidige anlæg samt eksisterende anlæg i området. I den forbindelse undersøges det, hvordan denne oversigt kan sammenholdes med kortmateriale fra Esbjerg Kommune.

Afledte justeringer:

Ingen.

Der er i forvaltningen påbegyndt arbejdet med at samle en oversigt over kendte potentielle områder og eksisterende anlæg og projekter i området.

Påvirkning af flora og fauna

Heidi Højbjerg ønsker, at der foretages en samlet vurdering af de kumulative påvirkninger fra flere samtidige tekniske anlæg. Hun ser en risiko for væsentlig negativ påvirkning af, naturtyper, økologiske sammenhænge og beskyttede arters levesteder, herunder fragmentering af spredningskorridorer. Heidi oplyser, at nærområdet rummer bilag IV-arter, såsom odder, og ligger ellers i nærheden af Natura-2000 områder, såsom Vadehavet og tilknyttede vandløbssystemer. Hun er derfor bekymret for påvirkningen fra dette anlæg og ønsker, at der udføres undersøgelser af projektets påvirkning eller det dokumenteres, at de er udarbejdet.

Jens Hansen, Maria Hansen, Alma Hansen og Johan Hansen ønsker, at placeringen af de planlagte koblingsstationer genovervejes, da de mener området fungerer som en hvile- og fourageringsplads for trækfugle og områdets fugleliv, herunder traner. De mener, at denne karakter understøttes af et nærtliggende lokalt stednavnet "Gåshøj", hvilket indikerer en historisk og biologisk tilknytning til fugleforekomster.

Vurdering:

Stationen etableres på et areal, hvor der i dag er landbrugsjord i omdrift. Eftersom der ikke er eksisterende naturlige biotoper indenfor planområdet, er risikoen for en væsentlig påvirkning af naturtyper og beskyttede arters levesteder ikke til stede. Årsagen er, at sjældne og truede arter stort set altid kun findes i naturlige biotoper. Landbrugsjord i omdrift er et vidt udbredt habitat i Danmark, hvorfor de arter, der er tilknyttet til denne type levested også er udbredte og trives.

Der er i miljørapporten for plangrundlaget udarbejdet en vurdering på dyr og fugle (kapitel 7.2). Det er vurderet, at området primært har almindeligt forekommende åbenlandsarter, da området er åbent med få muligheder for at dyr kan gemme sig eller raste. Det vurderes i miljørapporten, at stationerne vil have ubetydelig påvirkning på dyr og fugle.

Der vurderes, at den økologiske sammenhæng imellem naturområder omkring projektområdet ikke bliver væsentlig påvirket. Begrundelsen er, at stationen ikke skaber en barriere i landskabet imellem henholdsvis ådalen langs Slebsager Bæk mod øst, Rousthøje Mose mod vest, Grimstrup Krat mod sydvest og Hinkbøl Mose mod syd. Landskabet ved den korteste afstand, disse naturområder imellem, forbliver uændret, hvorfor der ikke er en væsentlig påvirkning i form af fragmentering.

I lokalplanen er der indarbejdet vilkår om afskærmende beplantning i form af 10 m brede levende hegn. Disse hegn vil på sigt kunne fungere som ledelinje for fauna, som lever i de omkringliggende naturområder.

Det vurderes, at der ikke er nærtliggende anlæg, der kan påvirke den kumulative effekt på flora og fauna i området. Dette er på baggrund af, at miljøvurderingen, vurdere at stationerne ved Hjortkær kan driftes og etableres uden afværgeforanstaltninger. Således er det svært at have en kumulativ effekt der rækkes særlig langt væk. Der har ikke været andet end, de to kommende stationer ved Hjortkær som har kunne kumulativ påvirke flora og fauna i området. Det er vurderet, at Station Endrup og øvrige anlæg ligger for langt væk fra lokalplangrænsen.

Miljøkonsekvensrapporten for projektet vurderer på de kumulative forhold af etablering af begge stationer samtidig – se kapitel 8.6 og 9.5 i miljøkonsekvensrapporten.

Der er i miljørapporten for plangrundlaget udarbejdet vurderinger på bilag IV-arter (kapitel 7.2) og Natura-2000 (kapitel 7.3). Der er registreret padde i nærtliggende vandhuller, men disse vurderes ikke at blive påvirket, hvis der benyttes paddehegn under anlægsfasen, således de ikke vandrer ind i planområdet.

Planen medfører ikke en trussel mod odderens-yngle- og rastesteder. Arten lever hovedsageligt i fugtigbundsområder langs vandløb og søer, og færdes kun transient på landbrugsjord. Odder opretholder store territorier, som forsvares mod andre individer. Arten lever derfor i større sammenhængende naturområder, som er med til at sikre et passende fødegrundlag, og hvor der er uforstyrrethed. Med minimum 800 meter til et potentielt rastested for odder og endnu længere til kerneområderne vurderes odderens yngle- og rastesteder ikke til at blive påvirket i såvel anlægs- som driftsfasen.

Realiseringen af planen kan medføre rydning af enkelte levende hegn. Der er ved feltundersøgelserne i forbindelse med miljøkonsekvensrapporten for projektet ikke registreret levesteder for flagermus inden for stationsområdet for koblingsstationen. Det vurderes, at området ikke benyttes af flagermus i nævneværdigt omfang, grundet det intensive landbrug og manglen af større skovarealer og vådområder.

Det nærmeste Natura-2000 område er ca. 2,9 km væk fra planområdet.

Det vurderes, at være udført en fyldestgørende analyse og vurdering af emnerne, som har konkluderet, at der ingen væsentlige påvirkninger af bilag IV-arter og Natura-2000 er.

Der vurderes, at risikoen for en væsentlig påvirkning af fuglebestande er minimal, eftersom der er tale om et landbrugsområde i omdrift. Dette habitat er vidt udbredt i såvel Danmark som i lokalområdet, hvorfor eventuelle rastende eller fouragerende fugle nemt kan finde andre lokaliteter. Der er også vægtet, at det nærmeste vigtige fuglebeskyttelsesområde er ca. 10 km fra planområdet. Og stationen ligger ikke i en direkte flugtlinje imellem fuglelokaliteter af betydning.

Afledte justeringer:

Ingen.

Påvirkning af geologi

Jens Hansen ønsker, at gøre opmærksom på at den geologiske udpegning viser, at der er polygonjorde, hvor stationen ønskes placeret. Polygonjordet, er et fint eksempel, som bør bevares af hensyn til dets geologiske værdi. Han mener, at det vigtigt at bevare polygonjorde til eftertiden, bl.a. til forskning.

Vurdering:

Planområdet er i Varde Kommunes Kommuneplan 2025 ikke udpeget som ”værdifuld geologisk område”, ”nationalt geologisk område” eller ”geologisk rammeområde”. Området er således ikke omfattet af bestemte retningslinjer for planlægning for geologiske områder.

Med lokalplanens bestemmelser sikres det, at stationsområdet udformes og disponeres med en lav befæstelsesgrad. Lokalplanen stiller krav til, at der friholdes grønne ubefæstede arealer samt at veje anlægges i permeable materialer, som f.eks. grus.

Området anvendes i dag til landbrugsformål, hvorfor det på årlig basis bliver jordbearbejdet. Området er ligeledes drænet. Det øvre jordlag er dermed allerede påvirket.

Der vil være behov for fundering af installationerne og bygningerne ned til ca. 1,3 meter under terræn. Behovet for jordbearbejdelse under pløjedybden er derfor lav.

Det vurderes, at koblingsstationen kun i begrænset omfang vil medføre ændringer af de geologiske formationer, og at indgrebet er reversibelt. Efter eventuel endt anvendelse vil det geologiske landskab fortsat være til stede.

Afledte justeringer:

Ingen.

Sundhedsrisici

Wim Van Logtestijn ønsker, at vide om der er sundhedsrisici i at bo tæt på den planlagte station?

Vurdering:

Omkring højspændingsanlæg findes magnetfelter. Der findes ingen kendte sundhedsskadelige virkninger af magnetfelter. Nyere forskning har ikke kunnet bekræfte tidligere mistanke om en sygdomsrisiko. Sundhedsstyrelsen anbefaler dog et forsigtighedsprincip. Dette princip siger, at der ikke bør etableres nye højspændingsanlæg tæt på eksisterende boliger eller børneinstitutioner. Energinet følger Sundhedsstyrelsens forsigtighedsprincip, når der planlægges for nye højspændingsanlæg. Koblingsstationerne vil blive indhegnet med trådhegn for at hindre adgang til stationsområdet. Da magnetfelternes størrelse aftager kraftigt med afstanden til anlægget og felterne omkring stationskomponenterne er så svage, så de ikke kan måles udenfor stationsarealet, er der ingen påvirkning af omgivelser fra felterne udenfor stationshegnet.

Sundhedsstyrelsens forsigtighedsprincip kan overholdes med stor margin ved den foreslåede placering af koblingsstationerne, idet princippet kan overholdes ved stationshegnet og der er yderligere mere end 100 meter til nærmeste beboelsesejendom.

Afledte justeringer:

Ingen.